

330 (1) (2)

7/15

K32/15

P. G. Kgasoe.

1/9

Details about Shlako tribe and custom.

1.

PO-15

Leakadibe Mophatō: Kgolō ya Bana.

Mokgwa wa kgošišo ya bana ba rona, ba godisiwa ka mokgwa o. Basimane ba gola ka go disa dikgomo le dihutshane. O tla golōla mo go diseng; go tsaya mašī a isa ka kwa gae a go jewang ka ōnē. Mosimane o tla gola ka go ōtlana ha ba fitlha kwa madišong. Ba ōtlana le ba meraka e mengwe. Ba tla gola fēla jalo. E tla re ha ba fitlha mo bogwaneng, go no go emisiwa pina, e go tweng; "Mokgwana o-e, ke batlile go šwa legwane le thata."

Leo, janong ke lebōkō la magwane ba re: "Mamagwane a ga phoring ka wane o go tweng ka wane ga a mele masimong fēla, le mo tlhakong ya kgomo wa mela." Ke go re, ba bo ba tšhwere bogwane tōta. Ba tla nna jalo fēla.. Onē magwane a a ikitseng sentlē, a iletsa dikgomo tsa magwanyane go nwa metse; e le gore ba batla magwane a matona a meraka eo go re a ba tle ba tle ba ōtlane ka dimpa.

Go gola ga basimane le basetsana go a tšhwana. Bōna basimane le basetsana bonyenyaneng jwa bōna ba godisiwa ke rr'abo-mogolo le kok'a bōnē. Ba rata rr'abo-mogolo thata.

Tirō ya mosetsana go goleng ga gagwē ke go sila, go apaya, go ya nokeng, masimong, le go ya kgongwē. Mo go goleng ga bōna basetsana, ke yōnē tirō ya bōnē.

Ha e setse e le magwane a basetsana le bōnē basimane, o tla fitlhēla ne ba lwa mmogo ba lwēla thopha le basetsana. Basetsana ba gola ba rōbala thopha. Se ke go re basimane ba rōbala fēla le bōnē me ga go na molatō opē o ka bōnwang o tlhaga mo go bōnē. Ba tla nna mmōgō fēla; basetsana ba batona le magwane a basimane.

2.

Ha mosetsana a e se a bonye sekatana pele, ga go ke go bōnwa molatō. Me o tla fitlhēla ma mosetsana e ntse e le go re o nts'a etse tlhōkō ngwana wa gagwē wa mosetsana gore a ga e se a tlolewe ke kgwedi ya gagwē ya ntlha go tsēna mo bosading. E tla re fēla fa mosetsana a ipolēlēlang mmagwē gōna, go re: "Naa mma ga ke ipone pila ke a lwa-la." Mmagwē o tla mmotsa gore molatō keng. Ka le ōnē mosetsana o tšhogile, o tla tlhalosetsa mmagwē. Janong ke gōnē mmagwē o tla mo rayang a re:- "Go tloga fa, o seka wa tlhōla o kopana le basimane, le gōna o se tlhole o rōbala thopha, o rōbale fēla o le esi mo kobong tsa gago.

/Mosetsana.

Mosetsana ka sega-rona, ga ke a amogana le yo mongwe ditšwalō, ba re a ka tla senngwa ke ba bangwe lethēka, a amogēla thēka le le seng pila, le le tla mo fetolang ha amogēla sekata.

Mo go goleng ga bōnē, basetsana, e tla re motshegare ba bo ba tšwetse mo mebileng ba itaya kgōlē ka meepu, ba sianye, go thuntšē lerole, ba lesa kgōlē ba ita koi, ba e tlola, ba re: "Kgati a e go tsēnē ka lepara." Me e tla re mo bonyaneng jo jwa bōnē, ba isiwa bojale. Janong ba tla nēlwa ina ja mophatō ga ba tšwa bojale. Janong e tla re ha go no go ile basetsana pele, e re ha ba aloga, go tla tloga basimane; ōnē magwane a na nts'a rōbala thopha le bōnē basetsana bale, ha e santse e le magwane. Janong basimane ba tla bōna moretliwa ba go kgetla dithupa, ha di tsisa kwa kgosing go kopa bogwēra.

3. Me e tla re, go tloga foo, go kōpana bagolo ba bana; ba ya kwa kgosing ba re: "Kgosī, bana ba godile, a ba isiwē bogwēra." Me kgo-si e tla ba raya e re: "Ke a utlwa" Ha e le go re e iketleleditšē go ba rupisa. Me kgo-si e tla kōpana le ho monn'awē, e buisanye le bōnē, go re, a go ka rupiswa monongwaga. Me ha e utlwane le bōnē, bo-rr'angwan'agwē, o tla dira gore basimane ba phuthwē, ba tle kwa kgosing, ka tsatsi la go re. Janong bogwēra bo bolole go ya nageng.

Ba tla nna koo kgwedi tse tharo, ba ntse ba le kwa nageng; me e tla re morago ga kgwedi tse tharo, ba boēla ko gae. Ba aloga. Ka tsatsi le ba alogang ka lōnē, ba tla fiwa ina la mophatō wa bōnē. Go tla lela molodī, go nēlwa boitumēlō jwa go re kajeno re tsene bonna, le rona re banna. Janong go tla goiwa kōma ya marumō, go iwa kwa gae go tšhubilwe motse, o go nong go dutšwe go go ōnē ga go rupisiwa. Janong ha go duwa mo go ōnē, ga go o tla gadimang kwa morago. Yo mongwe le yo mongwe o leba fēla k'o yang teng; ka go re ha o ka gadima o tla tsenwa, me o tloga obboēla kwa mophatong kwa o tšwang teng.

Ha o ka šwēla kwa mophatong o ile go rupa, ga go ke tla go itsisi we bo-mm'ago; bōna ba tla nna ba thuga magōbē baa isa ko mophatong; rr'agwē le ēnē e tla re a ntse a itse go re ngwana ga sa tlhole a le teng o šule; o tllhaba kgomo, a re o tllhabisa ngwana ko mophatong, gore mma-ngwana a sek'a lemoga sepē.

4. Ga go a tšhwanēla go itsewe ke mosadi go re mogwēra o šule. Ke sephiri sa banna. Janong e tla re ha bo gōrōga, basadi bōnē janong ba itšhwere moriri wa thlōgō. Yo mongwe le yo mongwe ga itsē gore

/ngwana.....

ngwana wa gagwê a o tla gôrôga. Basadi ha ba ntse ba itšhwere meriri ya ditlhôgô, ba akabetse, mongwe le mongwe o lebile go re a ngwan'akê o tla gôrôga le ba ba gôrôgang. Mosadi o šwetšweng o tla bôna mego-kgadu e rwalang magôbê, e setse e gôrôga ka megopô, e le e tšholang magôbê. Janong o rwalang wa mogwêra yo šuleng, o tla fitlha a thuba mogopô fa gare ga lapa. Janong ha, basadi ba tla itse ngwana o šule. Go tla nna seletô se setona mo lapeng leo, ge ba bangwe ba duduetša ba itumêla. Ha go tla itsiwe gore re bogwêra bo'a aloga, lo tla bôna ba megakgadu. Ba tla tla ba itakile ka taka; ba ntse mebala-bala. Ke šona se se tla šupetsang batho ba ko gae go re bogwêra bo'a aloga. Me janong e tla re mantsiboya mo gare ga bosigo, banna le bôna bogwêra ba tsisa dikgong kwa gae, ba ba boa e ntse e le bosigo ba boêla kwa nageng; me ba sa tlhole ba boêla ko mophatong. Janong ha mokgong o tsile go tla agiwa marakana a ba tsileng go gôrôgêla mo go ôna. Me ba tla gaka kôma kwa nageng e reng "Bana ba lona ke ba, ba lo rileng re tsile go ba ja, ba fitlha ge mo gae, go lela lepatata - lenaka; mo-kgosi o ile fa godimo, moduduetšo wa mosadi o lela. Ha ba tsêna mo sakaneng, magôbê a etla ba fiwa, baa ja; basadi bagolo bôna ba tla ka didibêlô tsa mafura, le matsoku, le sebilô, go tla ba tlotša; le ka magare go tla ba beola ditlhôgô.

5. Bônê ga bantse mo sakaneng mo, ba bôka. Motho o ntse a re: "Ga e dume e tšwa marung, kgatutu-kgatutu-a-mmalerumo-a-pula." O ntse a re: "Mananyane-kgomo-nka-mašî-kgomo-nka-motiti-sedutla-mašî-sedutla-a-matlhape-a-ileng-mesimane." O ntse a re: "Tshenepi-motaka-takaka-molelô-ga-o-tuka-wa-mpêka-wa-b'o-rata-Tshenepi-katuka-ka-tuka-jaka-molelô-Tshenepi. Me tla re ka mošo, ha ba sena go ja, ba bolola banna motseletsele, ba phatsima mahura le letšoku le sebilô, ba go tlhôla nageng ba dika diphôlôhôlô ba di ja.

Janong kana ke makolwanyane, ba bidiwa makolwanyane. Malatsi a, ba tšwa ba tladiwa, ga twe ke banna.

Tsa melato.

Melato ya kgotla la kgosi e sêkwa ke banna ba kgotla la kgosi. Ba e seka-seke kafa e emeng ka teng; me kgosi e ntse e le teng ha kgotleng. Janong e tla re ha ba bonye molato kafa o emeng ka gônê, go tloge ntona ya kgosi e ise mafoko fa pele ga kgosi, e mmegele kafa bôna ba bonyeng molato ka teng. Ba simolola ba mo thadisetsa gere bôna

ba bonye molato mo go semang-mang. Janong kgosi yōna e tla tsenya thipa, ya tla e sega kafa e ka segang ka teng. Janong ntona ya kgosi e tla bošla e raya ba ba molato e re: "Barw'a mokšêšê, molato wa lona k'oo; lo dušla kgomo kgotsa tse pedi." Jalo o tla bošla a ba itsise jalo. Me ba ba neng ba sekisiwa, janong ba tla bošla ka kwa kgōrong ya bōnê, ba hete ba dule ha matshe, ba hete ba begšlane molato, me janong ba tla re: "Barw'a mokšêšê-a-mokšêšê, kana kgosi e athotse re bonywe re le molato."

6. Me ka re: "Wēna rra-mokšêšê, a tušlêšlê e tšweng, re ye go lōba dithupa kwa pel'a molel'a rona. Hano ha go tla tloga banna ba kgōrō, ba isa kgomo kwa lekgotleng la kgosi; me kgomo ke ya kgosi; ke šnê ya ka dirang se a se dirang ka yōna. Ha a re: "A e tlhabiwe." E tla tlhabiwa. Ha a re 'oa e rua, o tla e rua. Go tšwa mo go šnê, ka kgosi tsa metlha eo di ne di rata batho ba tšōnê thata.

Kgomo tse tsa batho ba tšōnê ga ba ntse ba ba athola jaana, kgosi e tla nne e kobe mo teng batho ba gagwê ba o dirang le bōnê, go re a nne a ba abe ka tšōnê - kgomo tse tsa melato; gore ba di dise, di nne thušo mo go bōnê; ka ga ba na tušla e tšwang mo morafing. Kgosi e tla nna e kobe banna ba lekgotla le dikgosana le banna ba e leng bathusi ba gagwê ba motse.

Gapê kgomo tse tsa melato, di ne di bidiwa motlo-jewa; ka gonne ke tšōnê tse kgosi e neng e tlhabšla baeng ba yōna mo go tšōne; ke tšōnê tse kgosi e neng e tlhabšla morafe wa yōnê mo go tšōnê; ke tšōnê tse kgosi e neng e kgōna go rwala sešaba sa yōnê ka tšōnê; me di ne di na le thušo thata mo morafing.

Ba ba neng ba di nšwa ke kgosi ba ne ba na le thata mo go tšōnê, go itirêla tirō tsa bōnê tse ba nang natšo. Di ne di ntse mo go bōnê jaka e le tsa bōnê; leha kgosi e ne e na le matla mo go tšōnê. Dikgomo tse e ne e le tšōnê le tlole la morafe; e le dipelesa tsa morafe kafa thatong ya kgosi le morafe wa yōnê.

Dira (Baba).

Mokgwa wa dira wa bogologolo ha di ne di utlwetšwe, go no go ntshiwa mephatō, e latele dira tse, tse di tsileng go tlhasšla le go thuba motse.

7. Go tla ntshiwa dinokwane tse tšhwanetseng go tlhōla dira, me mapele go tsile ngaka e tšhwanetseng go tšhalaka dira tsa kgosi. Ngaka

e tla ka 'Dira-ga-di-bone-tlhare se segolo se se fokang dira; ka dira ga di bone. Me ha mephatō e tšwa, go tšharwa marumō a bōna ba tshitiō ya naka la kgosi le le lebeleletseng motse wa kgosi. Enē matwetwe o tla ba nee pheko e tšwanetseng go re ha ba fitlhēla dikgomo, ba itšē pōō ya tšōnē kampō e tšwerweng ka naka la kgosi e e leng gore ke yōnē e tla dirang go re e etšlēle dikgomo pele, gore di seke tsa gana go tsamaya. Me e tla re gōna ha ba setse ba le kwa nageng, dinokwane tsa bosigo di tla tšhwanelwa ke go tsamaya go tlhōla dira, gore ba tle ba tlole motlhala wa dira ka 'Dira-ga-di-bone.'

Me mokgwa wa ntwā ya rona ya bogologolo e ne tlhasēla bosigo. E ne e le yōna tsela ya go tlhasēla ntwā kgotsa dira. E tla re ka makuk'a naka tsa kgomo, ba tlhasele, go utlwale di sa wa ka jalo-jalo fēla. Naka ya phala e lela ga le thata go hitisa lentšwe; motho a tlhaba lefatshe ka lerumō.

Mokgwa wa Badimo.

Badimo ke bo-rr'aetšo mogolo ba ba buang le balwetse; ke bōnē badimo ha motho a lwala thata go tleng go twe: "Mo tlhabeleng go re badimo ba tle ba mo thusē mo bolwetseng jo. Me e tla re ha molwetse a ka bua-bua ka ntlha bolwetse, go twe, o buisiwa ke badimo - bo-rr'agwē mogolo le bo-kok'wagwē. Bo-kok'wagwē ba tla mmatlēla motlhatlhabadimo; ke sekhare se se tšwanetseng sa tsengwa mo phateng tsa gagwē mo a rōbalang teng; a o samisiwe go re dihlhōkwa di tle di mo rōbalāle.

8. Me e tla re ha a tšhogile go twe, o fodisitšwe ke badimo ba gagwē; me go tla nna boitumšlō; badimo ba bo rra'etšho ba mo thusitse.

Le mo nageng ha e ka re o nts'o tsamaya wa utlwa batho, kgotsa mantšwe a eeteng a batho a bua mo-sekgwang kgotsa mo melapong e tletseng meru, go tla twe: "Ke badimo."

Badimo ba bua thata bogolo le balwetse; me bōnē badimo ke bo-rra'etšho mogolo kafa tlhagong ya rona. Gapē badimo ba bua le motho ko mabitleng. Baa bua, ha motho a tlhoka ngwana, ga twe: "O tšhwanetse go bua le badimo; ba tla mo fa ngwana." Motho ha šwa, ga twe, "O tserwe ke badimo babo-bo-rr'agwē mogolo.

Bongaka.

Bongaka mo mehlheng ya bogologolo bo no bo tshepilwe thata thata; ka go re ngaka tsa rona di ne di itse go alafa tōta go fodisa. Ba ne ba ithutile bongaka ka mokgwa o makatsang. Kana ba ne ba itse go

/thusa.....

thusa mo masimong; ba itse go alafa dikgomo; ba itse go nesa pula. E leng bônê bongaka bogolo, ba ne ba itse go itaya pupu, go bôna se se jeleng motho. Ba ne ba itse mašwalô a go tsadisa dikgomo; ba tšhwara motse ka pheko tsa bônê; ba itse go gapa kgomo tsa motse o mongwe ka ditlhare. Ba ne ba thusa mo basading ha ba timeletswe ke sekata; ba ne ba mo alafa a ba bônê sekata. Le gônê ba ne ba thusa mosadi ha a le mo pitlaganong ya pelegi. Ba ne ba papola naga gore go seke ga nna letsatsi. Ba ne ba itse go pheremetsa motho ka bongaka jwa bôna; ba ne ba itse go bona moloi ka ditlhare; ba ne ba itse go thaya mo masimong ka mereo ya bôna ya ditlhare. Ba itse go idibatsa mongwe le mongwe ka tšônê. Ba ne ba lefiwa ka kgomo mo bongakeng jwa bona. E ne e le ngaka tse sa ipateletseng bongaka; ba ne ba alafa le thaga tse ka jang mabêlê; ba ne ba ithutile e le ruri; ba itse go thibêla sefakô; ba itse go kgalemêla ditladi ha di ratha; ba itse go alafa mo tladi e rathileng gôna.

Pina.

Go no go binwa pina tse di neng di binwa ka maoto, gape go no go binwa pina tsa ditlhaka; go letšwa ditlhaka. Kana di ne di tlhabelwa dikgomo. E tla re ka maitsišo go bo go tšhwerwe thata, banna le basadi ruri go binwa, go binwa bo-nka-go-tšhwara-ka-mmapiyana-ka-go-ikatometse Basetsana ba tlola ba ba pešla fa pele ga makolwane, go motho o robalang go le monate thata. Kgosi e le mo gare ga batho ba yôna; e itsikinya mo gare ga basadi; moduduetšo o lela kgabetsa-kgabetsa.

Go no go lalediwa dithakga tse di itsiweng go re ke tšônê dithakga tsa bofêlô tsa banna le basadi. Go rwelwe matlhau mo maotung; mose-tsana a katlile mosese wa phala; a tšhwere konyana e phatšwana a eba fa pele; e rile a ese a tloge a tsaya bogobe a iphotla ka jônê; a tsaya dibaga tsa gagwê tsa bokgarebe a di rwala; a tseya ditalama a di rwala; a ba tsaya mopotô a o tšwala mo lethekeng; wa fitlhêla ba tlhapiile ba re phere-re-e ba le bašweu. Go binwa pina e go tweng, "Masethufula o letse a lela o letse a re tlhobaetsa borôkô.

10. O tla fitlhêla morol'a makolwane ha ba re ba hapana fa pel'a basadi. Kana e ne e le bopena. E le go re banna, kana ba ingatile ka diphudufudu.

Mogats'a Mabe.

A re, mo pušong ya ga kgosi Mabe, o tsetseng kgosi Moetlo Mabe;

/lefatshe.....

lefatshe le ne le tlhōkōmšlwa thata; bogosi bo santse bo eme pila; kgosi e santse e tsaya basadi ba bantsi ka molaō wa Setšwana tōtā.

Enē kgosi Mabe o ne a na le basadi ba bantsi. Mosadi wa gagwē wa ntlha, ke (1) Mantšono wa ga Molokwe; Malokwe a Tšwane a Rantlha a Kgasoe.

Mosadi yoo wa kgosi o kgaogantšwe ke ntw'a Matebele le kgosi. Ha kgosi ya Matebele Moselekatse a fetšla ko Bulawayo, a sena ngwana wa mosimane. Bana ba gagwē ke Ngaka-e-mang le Botsetseele.

Me Ntšono ke mosimane o setseng ko Mokuena, o ke sa itseng go re nka mo tlhalosa jang; ka go re kana ke ha re sale kwa Mokuena ka nakō tseo.

Ngakaemang le Botsetseele, bana ba kgosi bōna ba fitile ba ya go tsewa ko Siga kwa ga Legoale; ba nna fēla kwa teng.

Ke mosadi wa ntlha oo wa kgosi Mabe yo o thopilweng ke Matebele ha a tšwa kwa Natale a fetšla kwa Mašona ko Rhodesia. Ga ba ka ba tlhōla ba kopana - kgosi le mosadi. Ntw'a ya tsamaya ka bōnē go fitlhēla go seke ga itsiwe gore ba ile ko kae. Ke gōnē ka moo go nang le mašula a ipitsang ka go re, rona re ba ga Ntlofu.

11. Wa bobedi mosadi wa Mabe ke Madikeledi morwadi'a Gopanyane — Gopanyan'a Setshogoe a Ntšwedingee. Ke gōnē go tsetšweng bana foo lapeng la ga Mantšono, le go tsetšweng Madikeledi mo go lona. Ke ba, bana ba ga kgosi Mabe.

1. Moganetsi, (2) Moetlo, (3) Mokgatle (4) Keledi kantsadi'a bōnē. Moganetsi, ngwan'a kgosi o motona; ga ka busa, o sala ya ntlheng ya noka e Ntšho (Orange River). Ga go itsiwe sentlē-ntlē go re a wa tshele la kgotsa g'a tshele. Le gōna ga go itsiwe go re a o na le bana mo malatsing ano; go tloga ga esale a timela.

Kgosi Moetlo ke enē a bonyeng setilo boemong jwa mogološ Moganetsi. Me enē kgosi Moetlo, Tshetlha-ya-seja-dihuba, o tsetse bana le basadi ba gagwē. Me pele ke ese ke go bolelele ka tsa ga kgosi Moetlo, a ke re mo lapeng la ga Mohumagadi Madikeledi, go no go le mosadi mo go lōnē, ke Masefatloe; o na ntse jaka lelata mo lapeng leo; le enē o tsetse bana le kgosi Mabe. Kana bana ba gagwē ke ba:- (1) Sefatlhoe Mabe (2) Pitseng Mabe (3) Mokoke Mabe (4) Dinyaloe Mabe. Ba ke bana ba ga Mabe le mma-rona Masefatlhoe ba ba tsaletšweng mo lapeng la Madiketedi. Ke bac bana ba kgosi.

/Ke bōna.....

Ke bōna bana bao ba ga kgosi Mabe wa bogologolo ha re sale mo Makgophe mo kgosi Mabe o šwetseng teng; mo dithabaneng tse o di bonang tse tsa Makgophe.

Leha re se kake ra kgōna go šupa pupu ya gagwê fa e leng teng gompieno; ka go bo pupu e ne e se selō se se tlohōkōmēlwang bogologolo. Me ha go no go ka itsiwe go re lesaka le ne le le fa kae, go no go ka akangwa go re pupu e ne e le fa kae; ka go re o buseditse gōna mo
12. Makgophe.

Ke kgosi-a-Matutu-a-Leema-a-Leemana-a-Matutu; kgosi ya rona ya Batlhako, ba Matutu le basadi ba gagwê le bana ba gagwê ka go tsalwa ga bōna, kafa rona re itseng ka gōna.

Ke tla go bolēlēla le basadi ba ga kgosi Moetlo, kafa ba rulaganang ka teng, le bana ba gagwê kafa ba tsetšweng ka teng, ga go santšwe gophelwa sentlê ke batho ba pele bo-rr'ago. Kana o ne a busa le ēnē Tshetlha-seja-dihuba, Morena Moetlo.

Sekata-ka-Pitse, a bo nkile ka re o tlohōkōmēlê sentlê fa ntse ke bua le wena." O ne a tsere basadi, me o tsetse le bōnē bana. Bana Ba gagwê ke ba mosadi wa ntlha:- (1) Mohumagadi Mamoaga wa ga Legatelle a Molotsi; ngwana wa ntlha ke Molopyane (2) Molelekoe (3) Ditlhong (4) Mataba (5) Boetekae. Ke ba lapa la ntlha. Go santse go le basadi ba kgosi Mabe ēnē wa bogologolo - Makoela-a-Matlhatlhedi-a-Ntsoedingwe. O ne a tsetse bana ba le babedi fēla le kgosi Mabe, e bong Monnafela le Mashoegaile. Ga bo go tsewa Mapitse. Ke ēnē kgosi a tsala le ēnē bana - ke ba:- (1) Leotwane, (2) Setadi, (3) Dikgang le basetsana ba le babedi - Mpile le Serontsoe. Ke bao he, basadi ba ga kgosi Mabe.

Janong ke tla teena mo go Morena Moetlo mo lapeng la ga Matshelakuena. Go tsetšwe Tshelakuena le Madikeledi le Madiphuti.

Mo lapeng la ga Sefepi ga tsalwa Makgosi le Masara.

Mo ga Mathubamakgotha ga nna Mokgatile monn'a morena Moetlo. O tlohōmagana le ēnē. Enē o tsetse Tumagole le Miriane le Motseakgosi,
13. ke ba lapa la ga Mashoadi mosetsana wa Phokeng.

Gape mo lapeng la ga Mokgatile la bobedi, la ga Moreki go tsetšwe Matlhankobane, Moreki le Nkidi.

Gape go na le mosadi we ga Moetlo, Nkidi wa ga Mosito. Mo lapeng la gagwê go tsetšwe Ramokata le Makgabele.

/Mo lapeng.....

Beant

Mo lapeng la ga Moganetsi, go tsetšwe Sekepe le Ntoko le Manyaka-
la.

Dikgôrô tsa Batlhako ka Tlhagô.

Kafa re itseng ka teng. Ke kgôrô ya kgosi yeo Ra-Mabe ba ko-
panye le Masogana le Maenyana.

Go nne kgôrô ya Monneng e kopanye Bathari.

Go nne kgôrô ya Poo e kopanye le Maseana.

Go nne kgôrô ya Mogale, Baroka, Bapula, Rantana.

Go nne kgôrô ya Tshoana e kopanye le Masudubele.

Go nne kgôrô ya Ropanyane.

Go nne kgôrô ya Khunou.

Go nne kgôrô ya Mokotsoana-a-Thole-la-Kgomo, Janong Mosheng.

Go tsenye Leema-a-Ramoupi me a na le Leema,-a-Tshipi-a-Mabe.

Ke bônê ba bagolo mo go Leema-a-Ramoupi.

Ga tsena Ragoduelo. Ke ba Bididi.

Ga tsena Malete, ke ba bina kgomo.

Ga tsena Mangoato, ba bina Phuti.